

Blue skies forever

COLLECTIEF BUREN

Subtiele esthetiek,
esthetische
subtiliteit

Elie Agniel

Gezien op 15 oktober 2020
Kaaithater

Kijken mag. Zolang het maar om esthetische subtiliteiten of subtiele esthetiek gaat. Maar wat als andere gedachten onwillekeurig die blik vertroebelen? Theatercollectief Buren (Melissa Mabesoone en Oshin Albrecht) brengt met 'Blue Skies Forever', een herneming van een voorstelling uit 2018, een ingewikkelde wisselwerking op gang tussen blik en gedachte. Met vrouwbeelden als thema.

24 OKTOBER 2020

'Blue Skies Forever' vertrekt van het plagiaat dat Beyonce in de videoclip bij 'Hold Up' (2016) pleegde op de video 'Ever is Over All' (1997) van de Zwitserse kunstenaar Pipilotti Rist. In dat werk slaat een vrouw in een lichtblauwe jurk en rode pumps de ruiten van een auto kapot met een metalen reuzenbloem terwijl een politieagente, in een donkerblauw uniform, glimlachend voorbij wandelt.

De video zit vol subtiele esthetiek: elke beweging is afgemeten, over elk detail is nagedacht. Het werk verrast me nog steeds. Hoewel de vrouw in de lichtblauwe jurk onschuldig lijkt, komt ze toch vol zelfvertrouwen en zelfs machtig over. De subtiele lach van de politieagente, die maar enkele seconden duurt, komt ook krachtig over. Ze glimlacht bij de uitspatting van de andere vrouw: ze laat het niet alleen toe, ze keurt deze verzetsdaad zelfs goed. Met een esthetische subtiliteit maakt Rist haar punt, ze gebruikt enkel kleine acties. Buitengewoon fascinerend.

Beyonce's versie steekt daar flauw tegen af. Ze heeft haar eigen vorm van activisme. Zo komt ze vaak op voor vrouwenrechten of kant ze zich openlijk tegen Trump. Maar haar herneming komt commercieel over. De vrouw die de ruiten inslaat is niet liefelijk maar uitdagend, de politieagente overdreven sexy. Rist toont met haar video net het probleem met dit soort blik op vrouwelijkheid, met een subtiele esthetiek en een suggestieve eenvoud.

'Blue Skies Forever' van Buren pikt die esthetische subtiliteit wel op en kaart er het probleem van de blik mee aan. Al terwijl het publiek plaats neemt, ligt Mabeesoone met haar rug naar het publiek op de vloer. Ze heeft een lichtblauwe jurk en rode schoenen aan. Zij speelt naïeve personages, zowel Dorothy, uit 'The Wizard of Oz' als de vrouw uit 'Ever is Over All'. Albrecht speelt de politieagente, in passend donkerblauw uniform. Ze komt autoritair over.

Hoewel die twee performers nooit direct op elkaar reageren, spelen hun personages wel op elkaar in. Ze spelen bijvoorbeeld beiden de hele voorstelling met de kleuren van hun kleren en de hoogte van hun stem. Lager en donkerder straalt meer gezag uit, hoger of lichter klinkt naïever, liefelijker.

Vanuit die twee prototypische personages – meisje/vrouw en agent – vertrekt een spel van associaties. Buren steunt niet op een tekst of verhaal maar spelen enkel met de persoonlijkheden van verschillende vrouwen. De Dorothy uit 'The Wizard of Oz' en de vrouw uit de video van Rist, maar evengoed *Playboy Bunny* – actrice Dorothy Stratten, Margaret Thatcher of de Dolores uit de HBO serie *Westworld* en nog veel anderen.

Enkel over Dorothy Stratten verneem je meer informatie via een nieuwsbericht. De andere modelvrouwen worden vooral geïmiteerd. Allemaal vrouwen in verschillende tinten blauw. De naïevere personages in het lichtblauw voor Mabeesoone, de autoritairdere in het donkerblauw voor Oshin.

Dit spel van tekens is subtiel esthetisch. Links van het podium staat een rek met kleren. Rechts ligt een gitaar. Het podium is bezaaid met blokken bekleed met groene badkamertegels. Vooraan suggereren twee zachtblauwe balkjes een kabbelend wateroppervlak. Op de achterwand van het podium is een collage van uitvergroete knipsels over de figuren waar het stuk naar verwijst. In dit vredig, zorgeloos landschap ontwikkelen de twee vrouwen hun vele 'personae'.

Het lichtplan van Frouke Van Gheluwe brengt de simpele setting indrukwekkend tot leven. Soms laat ze de hele scène rood oplichten, soms licht ze maar enkele objecten uit. Ook de muziek, gecomponeerd door Benjamin Dousselaere & Ferre Marnef, speelt telkens mooi in op nu eens de naïviteit, dan weer net de autoriteit van de personages. Zelfs de fijne details van de kostuums van de acteurs versterken de personages subtiel.

Het esthetisch spel van tekens bereikt een climax als er mechanische konijnen worden bovengedaald. Ze verwijzen zowel naar de Alice uit 'Alice in Wonderland' als naar *Playboy Bunny* Dorothy Stratten. Maar ook als je de verwijzing niet meteen vat, hindert dat niet. Het esthetisch spel werkt ook op zichzelf, en draait – bij nader inzien – om een herkenbare *issue*.

Naarmate het stuk vordert kan je er immers steeds minder omheen dat dit stuk de (mannelijke) blik op vrouwen analyseert, maar dan in de vorm van een spel, geen manifest. De hele voorstelling lang betrapte ik mezelf erop dat ik mijn eigen blik in twijfel trok. Is dit een misplaatste blik? Is mijn aantrekking tot hoe Mabeesoone met haar rok beweegt of tot de autoriteit van Oshin verkeerd? Doordat alles mooi is, val je vaak in de val. Kijken mag, maar hoe moet je je verhouden tot wat je ziet? De voorstelling brengt geen antwoorden, ze toont alleen die moeilijke verhouding tussen blik en gedachte.